

Arbeidsgruppens utkast til etiske retningslinjer for folkevalgte i Skien kommune

1. Målsetting for etiske retningslinjer

Hovedmålet med de etiske retningslinjene er å sikre at folkevalgte utfører sitt verv med:

- høy integritet
- åpenhet
- tillit
- ansvarlighet
- respekt for demokratiet

Retningslinjene skal bidra til å forebygge situasjoner som kan svekke tilliten til en folkevalgts habilitet, og sikre at det ikke oppstår tvil om den folkevalgtes upartiskhet og integritet.

Kommunen legger stor vekt på redelighet, ærlighet og åpenhet i all sin virksomhet. Som folkevalgt har du et ansvar for å etterleve disse verdiene.

Du forvalter samfunnets fellesmidler, og det stilles derfor høye krav til dine etiske holdninger og din opptreden som folkevalgt.

2. Ansvar

Som folkevalgt har du et særlig ansvar for å fremme og støtte etisk forsvarlig atferd. Du skal bidra til å skape forståelse og aksept for gode etiske praksiser, og legge til rette for at disse følges i det daglige arbeidet.

Alle folkevalgte har et selvstendig ansvar for å søke råd og veiledning dersom man er usikker på hvordan de etiske retningslinjene skal praktiseres. Dette kan gjøres i egen partigruppe eller hos ordfører.

Du har også ansvar for å si ifra dersom du oppdager forhold som ikke er i tråd med kommunens regler og verdier.

Forebygging og bekjempelse av korrupsjon

3. Habilitet og stemmeplikt

I sitt verv som folkevalgt skal man unngå påvirkning som kan medføre en utilbørlig fordel for seg selv eller andre.

Kommuneloven og forvaltningsloven inneholder regler om habilitet og stemmeplikt som gjelder for alle folkevalgte. Hovedregelen er at du skal avgi stemme. Du må likevel unngå situasjoner der dine personlige interesser kan komme i konflikt med kommunens interesser, eller der tilliten til din upartiskhet kan svekkes. Du må gjøre deg kjent med disse lovene og følge bestemmelsene¹.

I henhold til kommuneloven har du stemmeplikt. Det innebærer at du ikke kan avstå fra å stemme i en sak, med mindre du er erklært inhabil eller har søkt om og fått fritak. Personlige grunner alene gir ikke rett til å avstå fra å stemme, med mindre det folkevalgte organet godkjenner fritak².

¹ Se kommuneloven § 11-10 og forvaltningsloven kapittel 2

² Se kommuneloven §§ 8-1 og 11-11

Du er inhabil dersom du er styremedlem eller leder i et kommunalt aksjeselskap eller interkommunalt selskap og skal behandle en sak som gjelder dette selskapet i et folkevalgt organ. Det er ditt ansvar å informere organet om mulig inhabilitet. Det er det folkevalgte organet, ikke du selv, som avgjør om du er inhabil.

Representantene bør i partimøter, på samme måte som i folkevalgte organer, følge reglene om inhabilitet.

Eksempler på interessekonflikter:

- forretningsforbindelser med parter i saker du skal behandle.
- formelle roller i interesseorganisasjoner og foreninger som er part i saken.
- personlige økonomiske interesser som kan føre til lojalitetskonflikt.
- familiære eller nære sosiale relasjoner til involverte parter.

4. Gaver og fordeler

Som folkevalgt skal du ikke ta imot gaver eller personlige fordeler som kan svekke tilliten til din upartiskhet. Hvis du får tilbud om slike gaver, skal du kontakte ordfører. Gaven skal returneres sammen med et brev som forklarer kommunens regler.

Gaver omfatter ikke bare fysiske gjenstander, men også fordeler som personlige rabatter på varer og tjenester. Gaver av helt ubetydelig verdi, er ikke omfattet av regelverket. Reiser, opphold og faglig representasjon skal kun dekkes av kommunen. Unntak må godkjennes av ordfører.

5. Representasjon og gjestfrihet

Moderat gjestfrihet og representasjon kan være en naturlig del av samarbeid og informasjonsutveksling. Likevel må slike oppmerksomheter fra eksterne ikke bli så omfattende at de kan svekke tilliten til din upartiskhet.

Ved representasjonsmiddager der folkevalgte er vertskap, kan det gis tips:

- Inntil 10 % på regninger under 1000 kroner
- Inntil 5 % på regninger over 1000 kroner

Ved interne samlinger, kurs, møteseminarer, ledersamlinger, politiske samlinger og øvrige interne arrangementer i kommunal regi skal folkevalgte og ansatte som ønsker å konsumere alkohol dekke dette selv.

Samhandling og kommunikasjon

6. Åpenhet

Åpenhet og offentlighet er grunnleggende for et velfungerende demokrati. I Skien kommune skal politiske beslutningsprosesser være preget av åpenhet, meroffentlighet og innsyn, så langt personvernet tillater.

Personer med partsinteresser og innbyggerne skal ha gode muligheter til å forstå kommunens arbeid og hvordan oppgaver løses.

Skien kommunes nettside skal bidra til innsyn i både politiske og administrative prosesser, og gi informasjon om regelverket som styrer dem.

7. Mellommenneskelige forhold

Det skal være trygt å være folkevalgt i Skien kommune. Gode relasjoner mellom folkevalgte og ansatte bygger på respekt, åpenhet, toleranse og god kommunikasjon. Som folkevalgt må du være bevisst din rolle og det kollektive ansvaret du har som arbeidsgiver. Du skal kommunisere med respekt, både overfor ansatte og andre folkevalgte, uavhengig av partitilhørighet.

8. Ytringsfrihet og rollebevissthet

Du har ytringsfrihet som folkevalgt. Du må likevel være klar over at du har flere roller: som valgt av folket, offentlig tjenesteperson, partimedlem, privatperson og arbeidsgiver for kommunens ansatte.

Ytringsfriheten har grenser. Loven forbyr straffbare ytringer, inkludert diskriminerende eller hatefulle uttalelser³.

Kommunikasjon i sosiale medier

Sosiale medier krever ekstra bevissthet om hvordan du kommuniserer som folkevalgt.

Derfor er det viktig å opptre profesjonelt og følge disse prinsippene:

- Del kun informasjon som du er trygg på er sannferdig.
- Vær saklig og respektfull – unngå uttalelser som kan krenke enkeltpersoner.
- Ikke uttrykk eller oppfordre til hat, vold, rasisme eller annen hatefull atferd.
- Overhold taushetsplikten – også på nett.
- Bruk sikre kanaler når du håndterer fortrolig informasjon.

Vær spesielt oppmerksom i saker som gjelder sårbare grupper eller personer som mottar tjenester fra kommunen.

De etiske retningslinjene gjelder like mye på nett som utenfor nett.

9. Om uønsket atferd

Skien kommune har nulltoleranse for diskriminering, mobbing og all form for trakassering.⁴ Som folkevalgt har du et personlig ansvar for å ikke utøve slik atferd.

Varsling og håndtering

Folkevalgte omfattes ikke av arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling og vern.

Partiene har ansvar for å behandle saker om uønsket atferd i henhold til sine egne retningslinjer, enten saken er varslet eller kommer fram på annen måte.

Hvis du blir kjent med slike forhold, har du plikt til å:

- ta informasjonen på alvor
- rapportere til gruppeleder

Du kan også varsle ordfører direkte. Dersom det er behov for å varsle til administrasjonen, - kontakter du kommunedirektør eller kontrollutvalget.

Gruppeleder eller ordfører skal ta saken videre med den det gjelder – enten skriftlig, muntlig eller i møte – for å klargjøre situasjonen og eventuelt rette opp handlingen, eller ta saken videre med partiet.

³ Se straffeloven §§ 185 og 186

⁴ Uønsket atferd er type oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Dette kan være både verbalt og ikke-verbalt.

Dersom varslet gjelder ordfører, går varaordfører inn i rollen som nevnt over.

Straffbare forhold

Hvis du får informasjon om mulige straffbare forhold i din rolle som folkevalgt, oppfordres det til at saken anmeldes.

Dersom en folkevalgt blir siktet eller tiltalt for noe som gjelder utøvelsen av vervet, kan bystyret vedta suspensjon frem til saken er rettskraftig avgjort.⁵

10. Mangfold og likebehandling

Innbyggerne skal alltid møtes på en måte som styrker tilliten til kommunen. I Skien kommune skal alle behandles likt – uavhengig av kjønn, religion, seksuell legning, etnisk bakgrunn eller funksjonsnivå. Som folkevalgt har du plikt til å følge gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer for kommunens virksomhet.

11. Omgangsform i folkevalgte organer

Som folkevalgt har du ansvar for å omtale kommunen og fremføre dine argumenter på en redelig måte.

I møte med andre representanter skal du vise respekt, både i måten du tiltaler dem og omtaler dem. Dette gjelder uansett om du samarbeider i et utvalg eller taler fra talerstolen. I omtale av andre personer, unngå å karakterisere dem.

Når du tar ordet i møter, skal du alltid henvende deg til ordfører eller møteleder, ikke direkte til andre representanter.

Folkevalgte skal omtale administrasjonen på en respektfull måte, og unngå kritikk av enkeltpersoner. Det er legitimt å være uenig og komme med kritikk, men dette skal skje på en saklig og respektfull måte, tilsvarende hvordan folkevalgte omtaler hverandre.

12. Kontakt med administrasjonen

Hvis du ønsker å ta opp forhold som gjelder kommunens administrasjon, skal dette gjøres med kommunedirektøren, og i samsvar med kommunelovens bestemmelser og politisk saksbehandlingsreglement.

Dersom folkevalgte er i behov for å kontakte administrasjonen utenom de formelle kanalene, skal dette skje via kommunedirektør eller den som møter i kommunedirektørens sted i de folkevalgte organer saken hører inn under.

Medlem av det folkevalgte organet tar kontakt med organets leder ved uklarheter og spørsmål vedrørende saker på sakslisten.

Ikke kontakt saksbehandler direkte – dette gjelder også hvis du selv er ansatt i kommunen.

Forhold som gjelder enkeltansatte skal ikke tas opp i møter, med mindre det finnes særskilte grunner eller saken hører til utvalgets ansvarsområde.

13. Bruk av dokumenter og symboler

Kommunens brevhode og logo skal aldri brukes i privat korrespondanse.

⁵ Se kommuneloven § 7-12

14. Taushetsplikt

Forvaltningslovens regler om taushetsplikt, gjelder også for folkevalgte.

- Ved behandling av saker for lukkede dører (jf. kommuneloven § 11-5), har du plikt til å bevare taushet om opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt.
- Opplysningene skal ikke brukes til personlig vinning eller formidles til media.
- Taushetsplikten gjelder også etter at du har avsluttet ditt verv som folkevalgt.

15. Brudd på retningslinjene

Ordfører skal ta saken videre med gruppeleder eller den det gjelder – enten skriftlig, muntlig eller i møte – for å klargjøre situasjonen og eventuelt rette opp handlingen, eller ta saken videre med partiet.

16. Når vi er i tvil

Etiske utfordringer kan ikke alltid løses bare ved hjelp av detaljerte regler. I Skien kommune sikrer vi derfor høy etisk standard gjennom en kombinasjon av klare retningslinjer og vilje til etisk refleksjon blant folkevalgte.

Vi forventer at folkevalgte aktivt stiller seg selv viktige spørsmål når de står overfor etiske dilemmaer. Navigasjonshjulet fra Humanistisk Akademi er et verktøy som hjelper med dette, og reiser sentrale spørsmål som du som folkevalgt bør ta stilling til.

NAVIGASJONSHJULET

Er det lovlig? - Jus
Er det i samsvar med verdiene våre? - Identitet
Er det riktig? - Moral
Beholder vi vår troverdighet? - Omdømme
Lønner det seg? - Økonomi
Lar det seg begrunne? - Etikk

De politiske partiene har en viktig rolle for å skape et godt samhandlingsmiljø.
Den folkevalgte har et selvstendig ansvar for å følge retningslinjene.

I tvilstilfeller kan du kontakte ordfører for råd.